Boerderij Akkemaheert

Akkemaweg 5, Stitswerd

Aanvraag gemeentelijke monumenten status
8 februari 2024

ir. Jan H.F. Giezen architect BNA

Initiatiefnemers

opdrachtgever:
Egbert en Danielle Bosma
Akkemaweg 5
Stitswerd
tel: 05955 -52084

ontwerp:
Jan HF Giezen – architect BNA

Inhoud

Aanleiding en aanvraag

Aanleiding en aanvraag

De Akkemaheert is een kop-hals-romp-boerderij en is gelegen aan de rand van het dorp Stitswerd. De boerderij heeft de status van karakteristiek pand. De eigenaren hebben het pand in 1976 verworven en verkeerde toentertijd in slechte staat. Door het architectenbureau WARK is in 1975 een totaalplan gemaakt voor herstel en hergebruik van de Akkemaheert. Dit plan is in de loop der tijd stap voor stap in grote lijn uitgevoerd. Zowel wat betreft het exterieur als het interieur is het pand in oude staat teruggebracht en hersteld.
Op het moment van verwerving stond er naast de boerderij een bijschuur en achterop het erf een houten kapschuur. Door stormschade zijn deze beide onderdelen gesloopt.
De boerderij was omgeven door een gracht die ter plaatse van het huidige bruggetje gedeeltelijk was gedempt. De gracht is na 1976 opnieuw gegraven en t.b.v. de toegang tot het voorhuis is het loopbruggetje op de oorspronkelijke plaats over de gracht opnieuw aangebracht.

Aanvraag: aanwijzing gemeentelijke monumenten

De aanvraag wordt door de eigenaren gedaan omdat het monumentale bouwwerk op een beeldbepalende plaats in het dorp en zichtbaar in het landschap staat. Zij vinden dat de status van karakteristiek pand te weinig garantie biedt de boerderij voor de toekomst in de huidige staat te beschermen.

Redengevende omschrijving

Om te komen tot de aanwijzing van een gemeentelijke monumenten status wordt in dit document een zo volledig mogelijke beschrijving van het pand gegeven aan de hand van een aantal selectiecriteria waarop de monumentale waarde van het pand kan worden beoordeeld.

Selectiecriteria

De beoordeling van een aanwijzingsverzoek of aanwijzingsvoorstel wordt gedaan aan de hand van de volgende waarden of selectiecriteria waaraan een gemeentelijk monument moet voldoen:
bewoningsgeschiedenis
architectonische waarden;
cultuurhistorische waarden;
stedenbouwkundige waarden;
overige waarden.

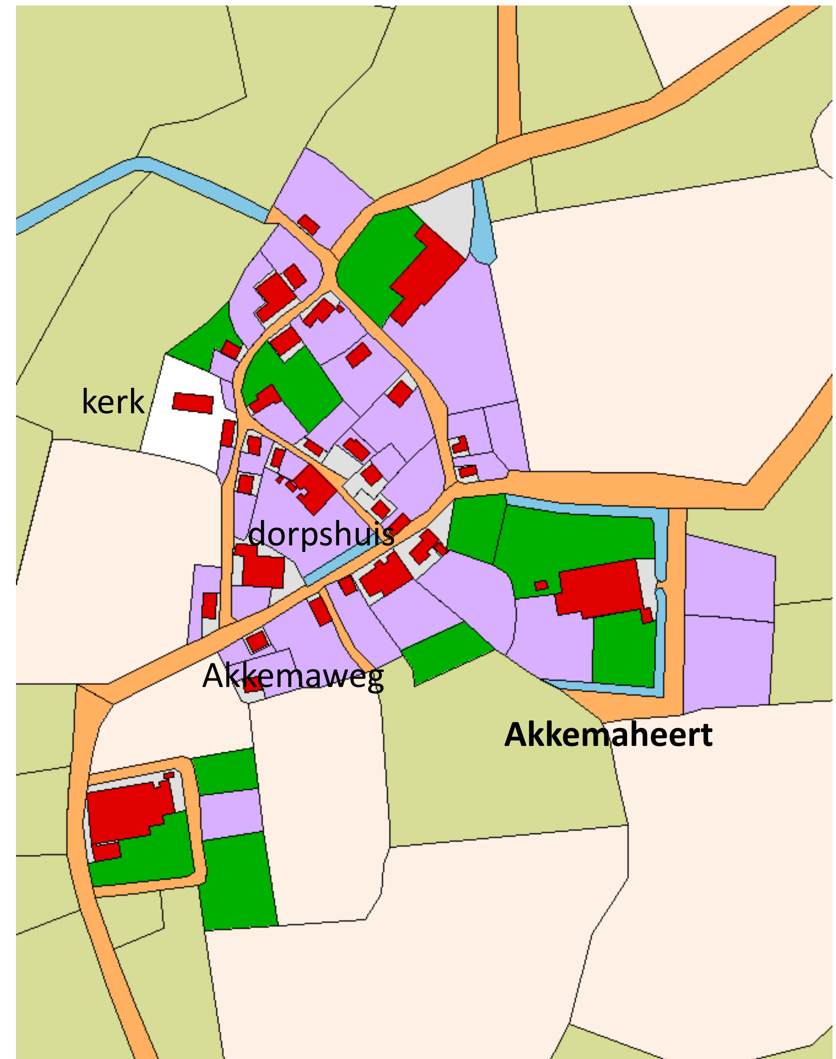
De beoordeling aan de hand van deze criteria resulteert in een zogenaamde redengevende omschrijving van het beoogde gemeentelijk monument.

Stitswerd

ontstaansgeschiedenis

Stitswerd

De huizen van Stitswerd liggen op en rond een wierde, die uitsteekt tot 2,8 meter boven NAP. Dit is goed te zien als men naar het dorp reist via de toegangswegen die slingeren door het marenlandschap. Dat het nog zo zichtbaar is komt vooral doordat er weinig buiten de wierde is gebouwd. Het dorp telt vier straten, waarvan de Stiel ("steil") de centrale straat op de wierde is. De Stiel en de Stitswerderweg vormen oude radiaalwegen.
Centraal in het dorp aan de Stiel staat de voormalige pastorie, die tegenwoordig dienstdoet als dorpshuis. Aan noordzijde van de Stiel staat de dorpskerk, die aan de rand van een afgegraven stuk van de wierde staat. Aan zuidzijde staan aan de Akkemaweg de vroegere kosterij en lagere school. De Akkemaweg en de Havenweg vormden vroeger onderdeel van de nu niet meer bestaande ossengang. Aan noord-, oost- en zuidzijde van het dorp bevinden zich drie boerderijen, waarvan de noordelijke en zuidelijke nog een agrarische bestemming hebben. De meeste huizen in het dorp dateren van vóór 1900 en zijn eenvoudig van aard.
Bron: Wikipedia

Ontstaansgeschiedenis Stitswerd.

De Akkemaheert is beeldbepalend gelegen aan de rand van Stitswerd.

De Akkemaheert

kop-hals-romp-boerderij

Kop-hals-romp-boerderij
Over het ontstaan van de kop-hals-rompboerderijen is weinig bekend. Dit boerderijtype is onderdeel van de Noordelijke huisgroep. Het is een variant van de langhuisboerderij.
Rond 1600 ging het in Nederland erg goed in de landbouwsector en waren voor de oogst grotere opslagplaatsen nodig.
De kop-hals-boerderij ontleent haar naam aan de specifieke opbouw.
De woning is door een in het algemeen lager tussenlid van de grote schuurruimte gescheiden, waardoor in vergelijking met een liggende koe, als het ware van een kop, hals en romp sprake is.
Dit boerderijtype komt vooral in het noorden en westen van de provincie voor.

Schuur
De schuur van de kop-hals-rompboerderij is onder te verdelen in drie beuken. In de eerste zijbeuk, recht achter het woonhuis, stond het vee. Kenmerkend voor de kop-hals-rompboerderij was dat de koeien twee aan twee met hun kop naar de zijgevel stonden. In de andere zijbeuk werd de oogst gelost en de graan gedorst. De middenbeuk was bestemd voor de oogst en de paardenstallen. Aan de voorzijde van de schuur bevond zich de melkkelder.
Op de uiteinden van de nok van de romp werd als bescherming een uilenbord geplaatst. Dit is een driehoekig bord met een gat in het midden waardoor uilen in en uit konden gaan.

Ontstaansgeschiedenis kop-hals-romp-boerderij.

Akkemaheert – een kop-hals-romp-boerderij.

De Akkemaheert – situatie – WARK architecten - getekend 1977.

Bewoningsgeschiedenis

bouwhistorie

Beschrijving / geschiedenis Akkemaheerd

Bij deze boerderij hoorden in 1622 behalve 75 jukken land ook 33 jukken ,,Doodvenne" Dit was corpusland, dat wil zeggen dat het klooster van Warffum het zelf in gebruik heeft gehad. In 1648 was dit land niet meer bij deze boerderij, die eveneens tot 1594 bij voornoemd klooster hoorde. In 1610 was Jacob Lamkens meijer en vanaf 1616 zijn weduwe. In 1622 werden Coene Allens en Marretje meijers en later Coene en zijn tweede vrouw Grietje Meertens. Grietje werd in 1665 weduwe. In 1677 werd Trijntje, de weduwe van Jan Claesen, en in 1693 haar zoon Claas Jans, meijer. In 1704 kwamen Reintje Simons en Bouke op de boerderij en in 1716 hun zoon Jan Reintjes. Hij trouwde met Aaltje Jans die, na zijn dood, in 1740 met Sebe Bartelds trouwde. Bij boedelscheiding werd het bedrijf toegedeeld aan Reintje Jans, een zoon uit haar eerste huwelijk en later aan een dochter, Trijntje Jans, gehuwd met Reinder Drewes. Trijntjes tweede echtgenoot was Ocke Sijmens. In 1784 werd de boerderij verkocht aan een zoon, Pieter Eppes, gehuwd met Ebeltje Hoykes. Voor de 75 grazen moest vanaf dat jaar behalve de huur ook een kinnetje rode boter betaald worden aan de toenmalige eigenaar Evert Pieters Bakker. In 1791 werden Jacob Jans Boelens met zijn vrouw Aaltje Reinders meijers. In 1820 werd het bedrijf met 77,5 grazen door Jacob, inmiddels weduwnaar, verkocht aan Jan Derks Tempel, gehuwd met Anje Luitjes Reinhard.

Al vrij spoedig werd ze weduwe. In 1845 werd Alje Willems Venhuis, gehuwd met Bouwke Popkes Wiersum, meijer. Hij was tevens burgemeester van Kantens. De oppervlakte was 37.43.60 ha. + 2.11.70 ha. In 1863 werd Popke Venhuis opvolger. Hij werd weer opgevolgd door zijn zusters Bouwina Venhuis, gehuwd met Jacob Hessel Dethmers, en Catharina Venhuis, gehuwd met Jan Heidema. In 1937 kwam de helft van de boerderij aan Popko Aljes Dethmers, gehuwd met Trienet Alida Kraayenveld en in 1947 de andere helft aan Anna Catharina Heidema, gehuwd met Berend ThomasTjabbes. Van 1900 tot 1920 waren Jacob Hessel Dethmers en echtgenote Bouwina Venhuis bewoners geweest; van 1920 tot 1929 Teye Jansma, gehuwd met Jelte Franzes Douma; van 1929 tot 1931 Klaas van Gaalen, gehuwd met Aafje Geertruida van Wieringen; van 1931 tot 1957 Meindert Frieling, eerst gehuwd met Henderina Jacoba Nienoord en vervolgens met Zwaantje Wolters en van 1957 tot 1975 Tonnis Frieling en echtgenote Sjoukje Westra. In 1974 is het land verkocht aan de S.B.L. en in 1976 de gebouwen aan Egbert Sjouke Bosma en Danielle Chauvelot. Zij zijn bewoners vanaf 1978.

bron: boerderijenboek Middelstum-Kantens

.

Bouwhistorie - Bewoningsgeschiedenis.

Bouwhistorie – Bewoningsgeschiedenis – bouwjaar 1793 en vernieuwd in 1863.

Bouwhistorie: waarvan de bewoningsgeschiedenis terug gaat tot de 17e eeuw.

Bouwhistorie - Bewoningsgeschiedenis - voor 1976.

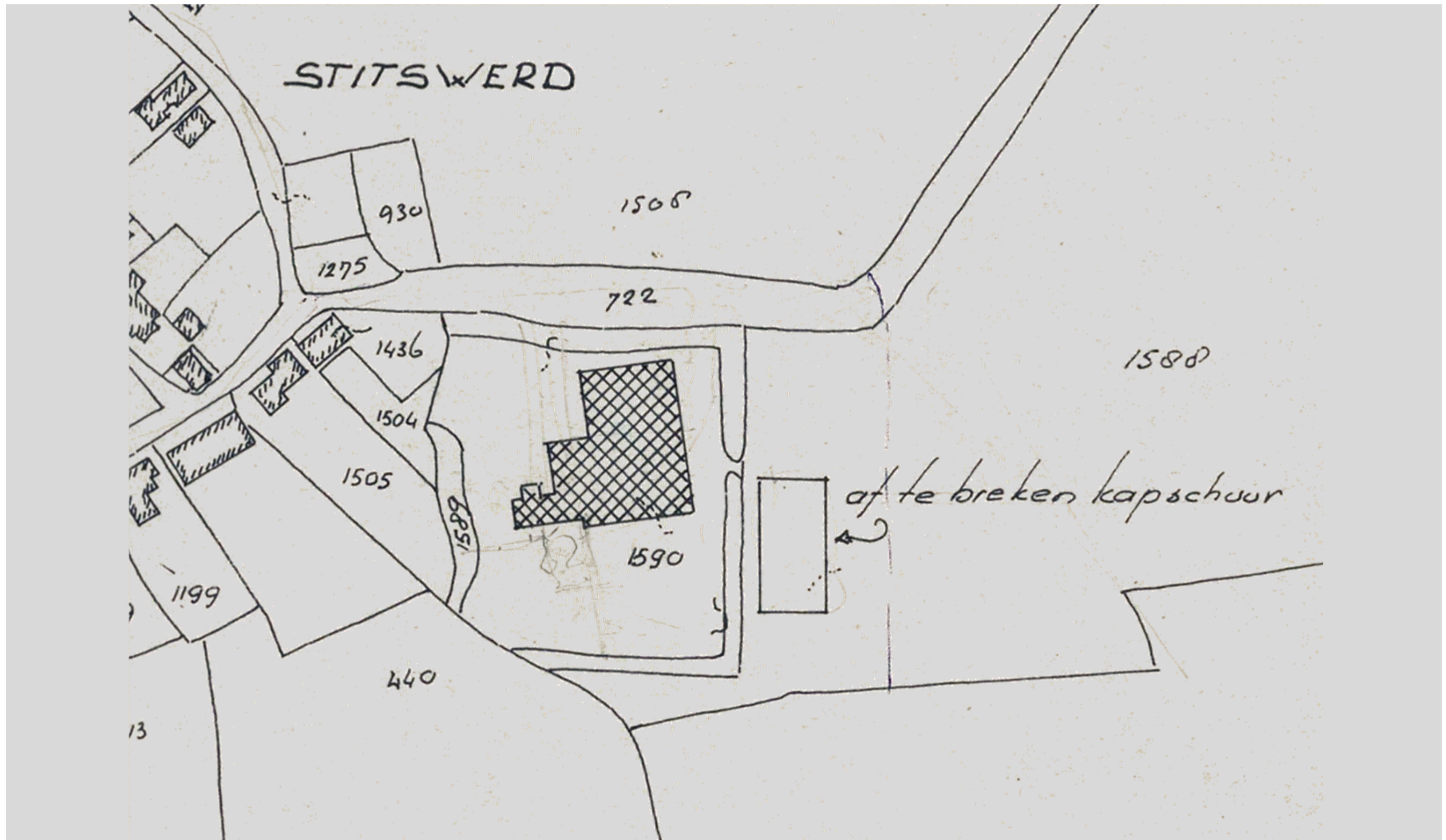
Bouwhistorie – Bewoningsgeschiedenis – voor 1976.

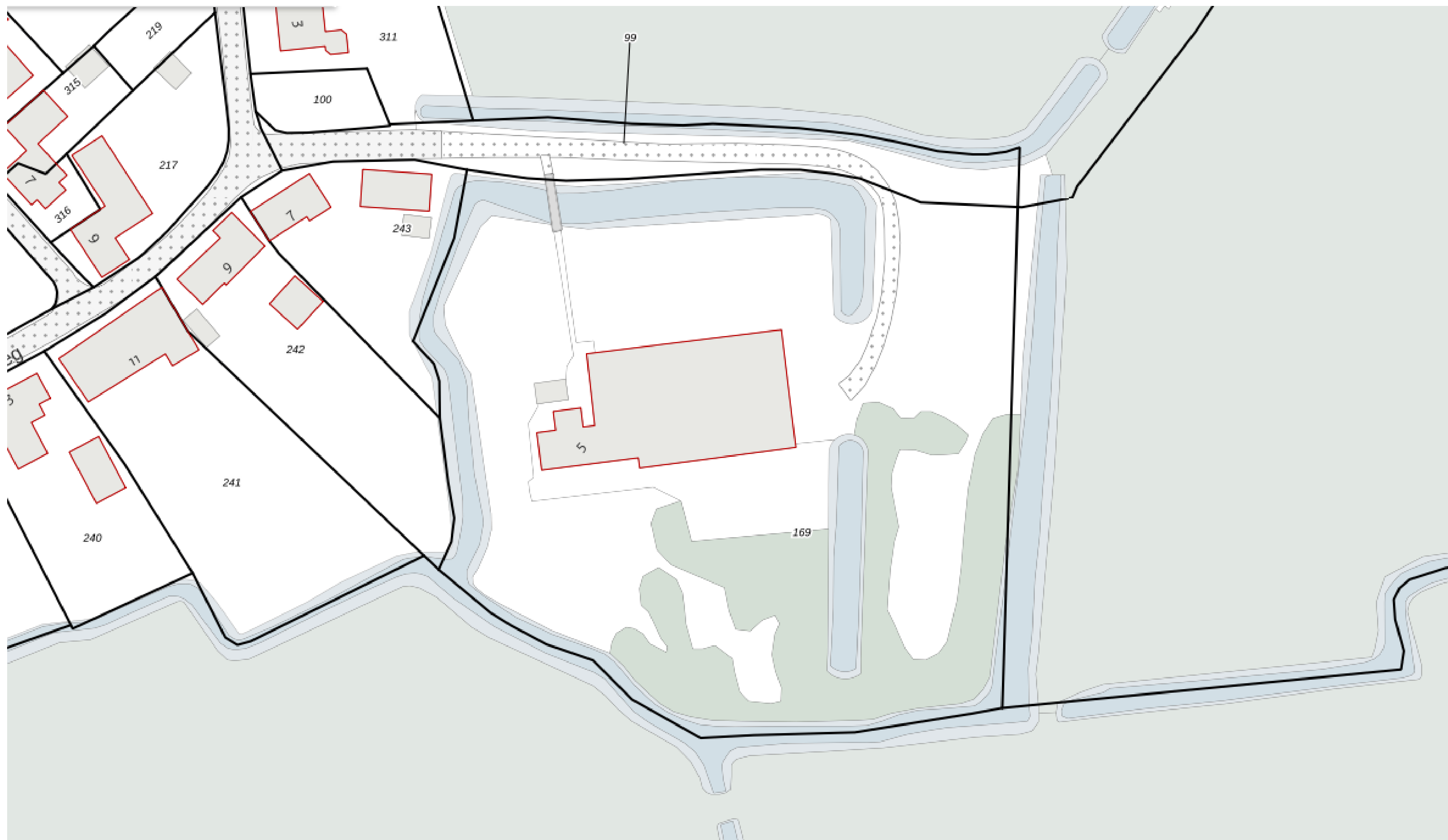
Bouwhistorie - Bewoningsgeschiedenis - na 1976.

De situatie

stedenbouwkundige waarden

De Akkemaheert – situatie – WARK architecten – getekend 1977.

De Akkemaheert – situatie – kadaster - 2023.

De Akkemaheert voegt zich op natuurlijke wijze in de landschappelijke omgeving.

De Akkemaheert is bereikbaar via de Akkemaweg beplant met populieren- en lindebomen.

De heert is grotendeels omgeven door een gracht.

Bouwhistorie

De Akkemaheert is een karakteristiek pand. De status van karakteristiek pand heeft een beperkte waarde wat betreft de bescherming. De belangrijkste bescherming betreft het zonder motivatie en onderbouwing slopen van het pand.

Bouwhistorie is het vakgebied waarbij de (bouw)geschiedenis van een object wordt onderzocht en vastgelegd.
De bouwgeschiedenis wordt ontrafeld door opmeten van het gebouw en het in een tekening vastleggen van:
1. plattegronden
2. doorsneden
3. aanzichten.

Doel van de bouwhistorie:
hulpmiddel om de culturele waarde van een historisch gebouw te bepalen (waardestelling: t.b.v. verlenen monumentenvergunning.

Bouwhistorie levert informatie over o.m.:
1. bouwmassa en vorm
2. toegepaste constructie
3. bouwmaterialen
4. bouwfasen (bouwgeschiedenis, aanbouwen, verbouwingen en ontmantelingen in de loop der tijd)
5. waardestelling van het monument

Voor het opstellen van het bouwhistorisch onderzoek van de Akkemaheert wordt gebruik gemaakt van de beschrijving van het monument zoals vastgelegd in het Monumentenregister.

De bouwhistorie

Gevelbeelden - voorhuis - hals - schuur

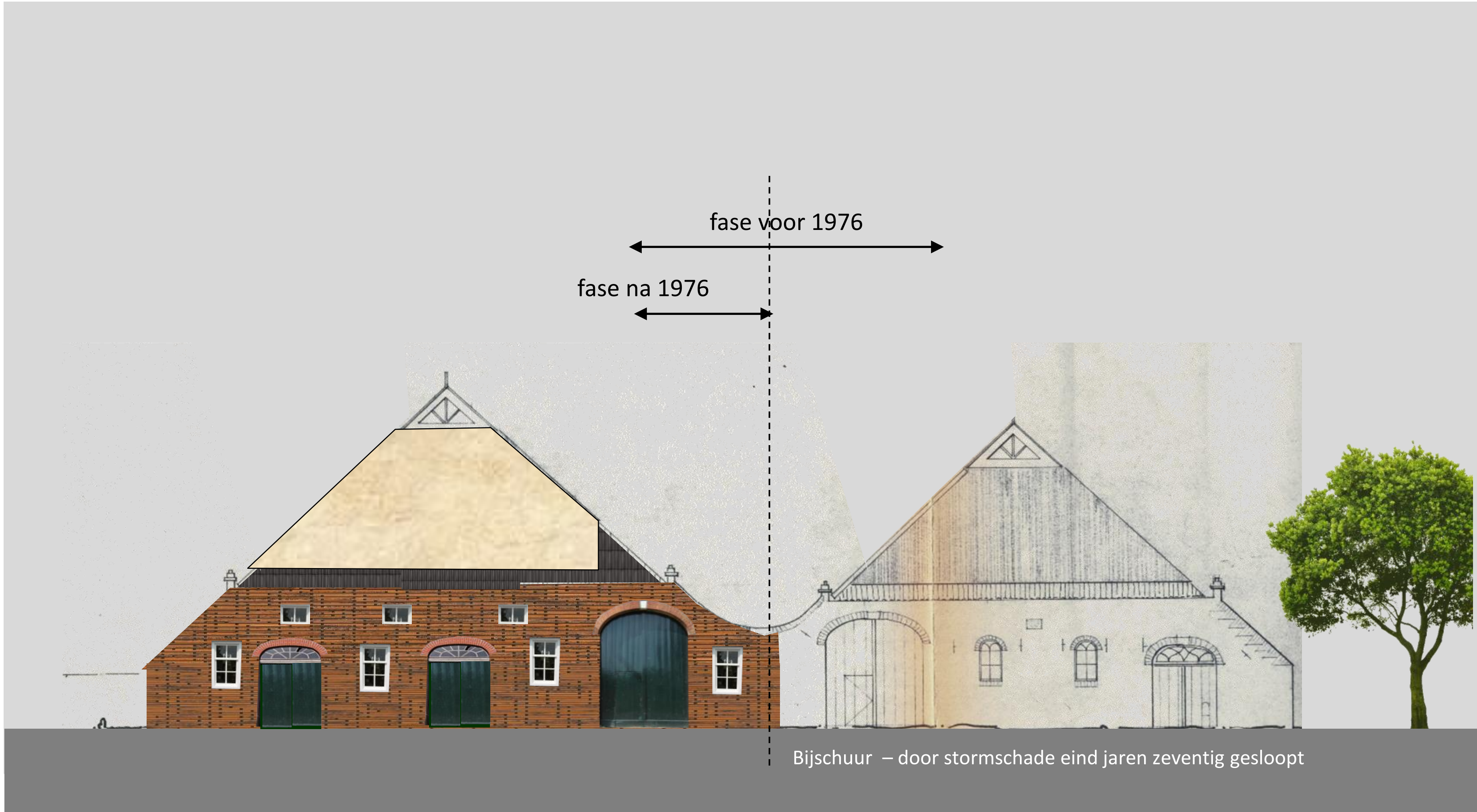
fase voor 1976 en na 1976

Gevelbeeld - noordzijde - fase voor 1976

Gevelbeeld - noordzijde - fase na 1976 - huidige situatie

Gevelbeeld – westzijde – fase voor en na 1976

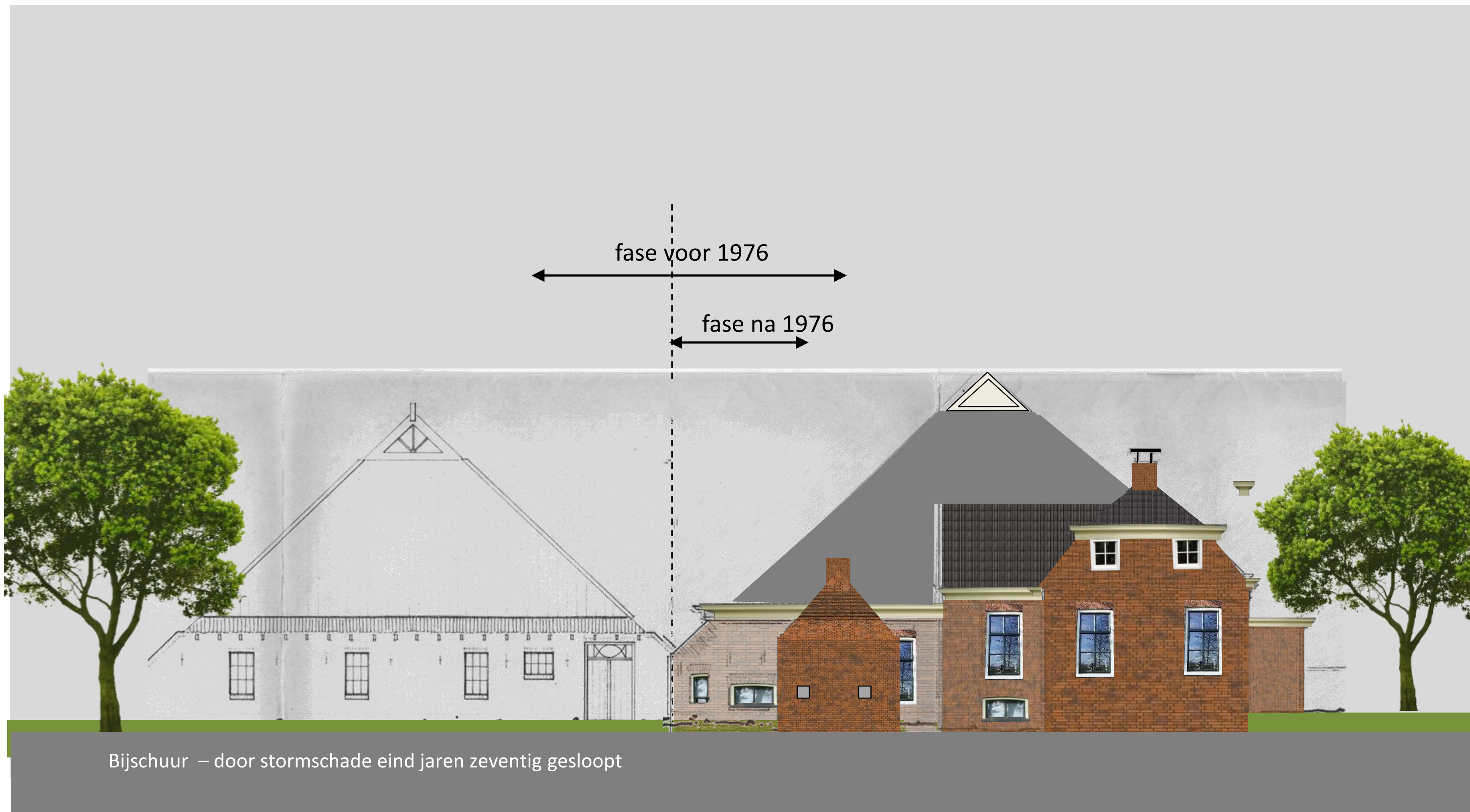
Gevelbeeld - westzijde - fase na 1976 - huidige situatie

Gevelbeeld - zuidzijde - fase voor 1976

Gevelbeeld – zuidzijde – fase na 1976 – huidige situatie

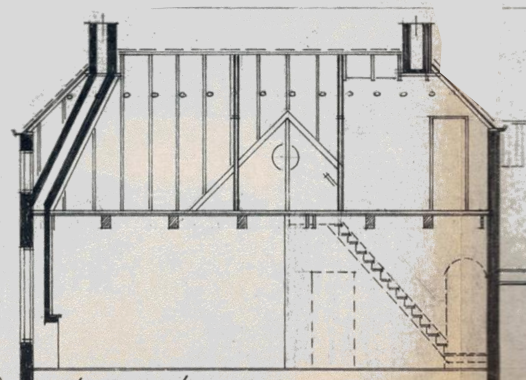

Gevelbeeld - westzijde - fase voor en na 1976

Gevelbeeld - westzijde - fase na 1976 - huidige situatie

Draagconstructie

De hele boerderij is gebouwd op een fundering op staal. De gehele begane grondvloer van het voorhuis, de gangen, de hals en de kop van de schuur is nog authentiek.

De begane grondvloer in de hals en de kop van de boerderij is divers in samenstelling daar waar er tegels zijn gelegd.

De verdiepingsvloer in de hals en de kop van de boerderij is nog authentiek. De enkelvoudige balklaag ligt in de kortste overspanningsrichting van voorgevel naar achtergevel.

De gehele zoldervloer is beloopbaar.

Doorsneden - voorhuis - draagconstructie - fase na 1976

De bouwhistorie - huidige situatie

architectonische waarden: exterieur voorhuis – hals - schuur

Het voorhuis is via een bruggetje bereikbaar - noordzijde bestaand.

Het voorhuis
Het gehele voorhuis is opgetrokken in metselwerk in een kruisverband. Het niet onderkelderde voorhuis heeft een schilddak met wolfseinden, gedekt met zwart geglazuurde Hollandse pannen, met een kroonlijst en twee gemetselde schoorstenen met schoorsteenkappen op de nok.
De gevels worden geleed door zesruits vensters onder een getoogde strek en tweeruits keldervensters onder een getoogde strek.
De hoofdentree bevindt zich in de noordgevel en bestaat uit een paneeldeur met twee deurlichten voorzien van een roosterwerk, voor de deur een stoep met drie gemetselde treden.
Rondom voorzien van een geprofileerde houten goot.
Het voorhuis is begin 1900 aan de noordzijde vergroot met een dwarshuis voorzien van geprofileerde boeidelen en een rozet venster. Het dwarsdeel is voorzien van een buitendeur die toegang geeft tot een kelder, waarboven een opkamer is gelegen.
De westgevel heeft een symmetrische indeling.

Waardebepaling
Het gehele voorhuis verkeert in authentieke staat.

Bouwhistorie: architectonische waarden - voorhuis - noordzijde bestaand

Bouwhistorie: architectonische waarden - voorhuis - zuidzijde bestaand.

Bouwhistorie: architectonische waarden - voorhuis - westzijde bestaand.

De hals
Bij veel kop-hals-romp-boerderijen lagen de vertrekken voor de melkverwerking in de hals maar vaak waren deze vertrekken ook in de hele breedte in de kop van de schuur tot de eerste gebintstijlen voor dit doel ingericht. Ook bij de Akkemaheert is dit het geval.
Voorheen was de Akkemaheert vanuit de hals aan de zuidzijde toegankelijk via een dubbele deur met twee roosterramen en een bovenlicht.
Jaren vijftig is de hoofdtoegang verplaats naar de noordzijde, zie voorhuis.
De muur van de hals is zoals het voorhuis opgetrokken in kruisverband en het aangekapte dak is gedekt met een zwart geglazuurde platte Friese pan.
De hals is voorzien van een houten goot op klossen.
Links naast de toegangsdeur zijn twee 6-ruitsvensters aangebracht, alle met strek.
Ter rechter zijde is later een aanbouw met platdak gerealiseerd met twee 6-ruitsvensters, voorzien van een geprofileerde boei.
Aan de noordzijde ligt in het verlengde van de hals in de kop van de schuur in de voormalige melkverwerkingsvertrekken, de huidige keuken, met een toegang aan de westzijde.

Waardebepaling
Het gehele voorhuis/hals verkeert in authentieke staat.
(behalve voordeur noordzijde)

Bouwhistorie: architectonische waarden - hals.

Bouwhistorie: links de voorraadkelder - achtertoegang - keuken - opkamer 2 - de huidige situatie
.

De schuur
De schuur heeft een wolfdak gedekt met riet, pannen, golfplaten en houten uilenborden. In de noordgevel bevindt zich een deur en een reeks 4-ruitsvensters met rollaag.
De oostgevel heeft twee dubbele staldeuren met een bovenlicht met levensboom, waarvan de één een sluisteen met een koe heeft en de ander één met een paard. De deuren geven toegang tot de voormalige grupstal en de paardenstal.
De dubbele getoogde grote deuren met een sluitsteen zonder tekst geeft toegang tot de deel.
Tussen de deuren zijn vier ijzeren rondboogvensters met roedeverdeling aangebracht. Onder de goot liggen drie rondboogvensters met roedeverdeling. Centraal in de gevel een gedenksteen waarop vermeld het bouwjaar 1793 en het vernieuwingsjaar 1862 en de namen van de eigenaren, bewoners.
De zuidzijde is in de jaren negentig voorzien van een serre-buitenkamer.
In de grupstal is een inpandige orangerie aangebracht.

Waardebepaling
De gehele schuur verkeert, op aanpassingen in de zuidgevel na, in authentieke staat.

Bouwhistorie: architectonische waarden – schuur .

Bouwhistorie: gevelbeeld noordzijde - bestaande situatie.

Bouwhistorie: gevelbeeld oostzijde - bestaande situatie.

Bij de uitstraling van de achtergevel speelde status op het Hogelland ook een rol.
Tot halverwege de negentiende eeuw eindigt men het dag gewoonlijk met een dakpan over de muur. Later gaat men de achtergevel met een goot afsluiten. In het geval van de Akkemaheert met een goot op klossen.
Op de hoeken van de hoog opgaande achtergevel is een tempeltje gemetseld.
Boven de staldeuren van de koestal en de paardenstal zijn sluitstenen zijn afbeeldingen met een koe en een paard aangebracht. .

Bouwhistorie: geveldetails oostzijde - bestaande situatie.

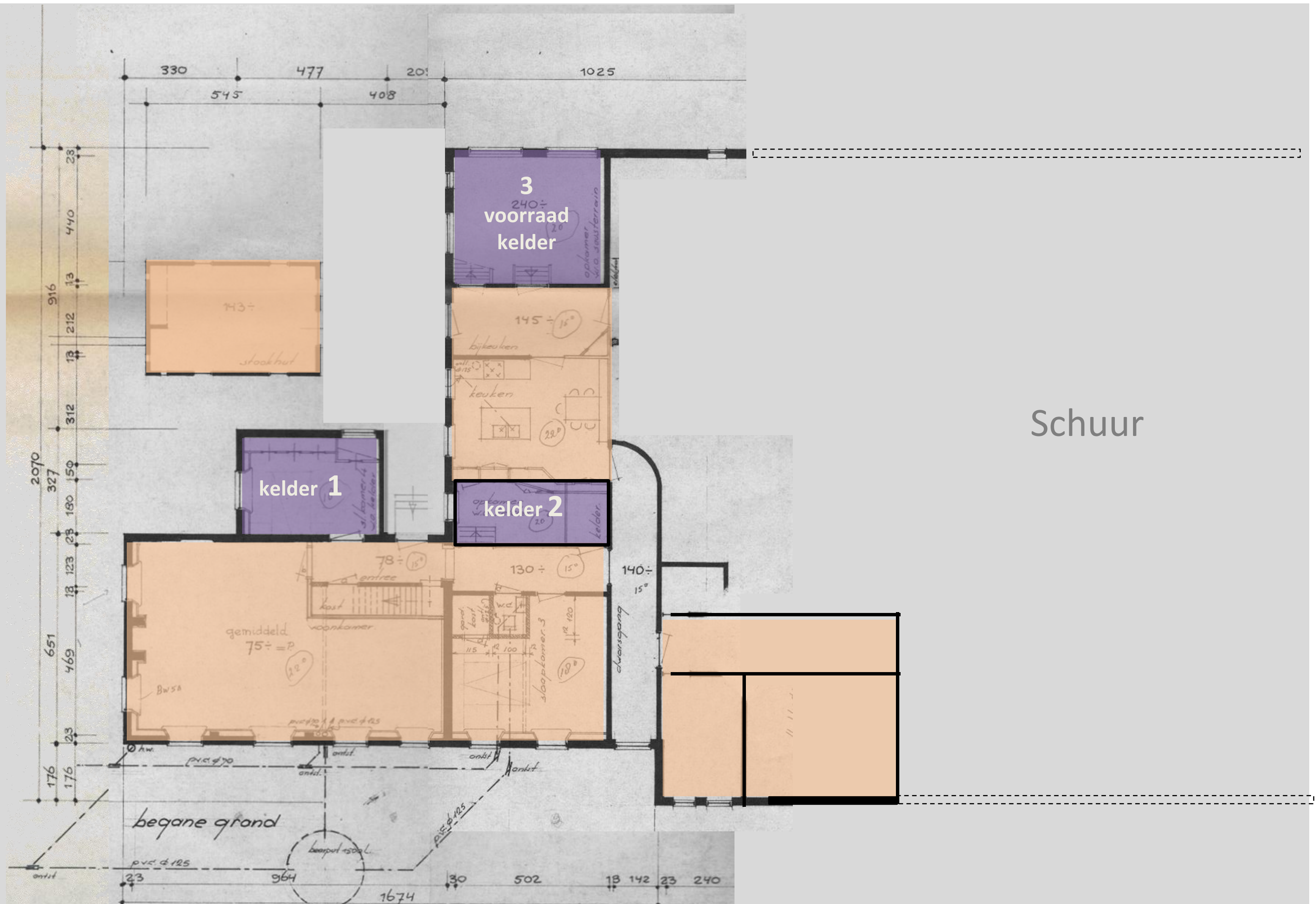
Bouwhistorie: gevelbeeld zuidzijde - inbouw orangerie - bestaande situatie.

Bouwhistorie: gevelbeeld zuidzijde - serre - tuinkamer .

De bouwhistorie - huidige situatie

Plattegrond - omschrijving architectonische waarden: interieur

Plattegrond voorhuis + hals: kelder 1 - 2 - 3

Kelder 1.
De kelder is gelegen onder opkamer 1 in het aangebouwde dwarshuis van het voorhuis en is vanaf buiten bereikbaar via een opgeklampte deur in de noordmuur. De kelder is 1 meter diep en te betreden via een houten trapje. De vloer is belegd met plavuizen. Het plafond bestaat uit een balklaag waartussen beplating+isolatie. De gemetselde wanden zijn wit gestukt.

Waardebepaling
De kelder verkeert in originele staat en zijn belegd met originele historische plavuizen.

Omschrijving interieur voorhuis: kelder - 1

Kelder 2
Kelder 2 is gelegen onder opkamer 2 en is bereikbaar via een deur in de houten wand in de middengang in het voorhuis. De kelder is 1 meter diep en te betreden via een houten trapje. De vloer is belegd met plavuizen. Het plafond bestaat uit een balklaag waartussen houten vloerdelen De gemetselde wanden zijn wit gestukt.

Waardebepaling
De kelder verkeert in originele staat en is belegd met originele historische plavuizen.

Omschrijving interieur voorhuis - hals: kelder - 2

Kelder 3 - voorraadkelder
Kelder 3 is gelegen in de kop van de schuur en is bereikbaar via een paneeldeur in de gang naast de keuken. De vloer is belegd met plavuizen. Het plafond bestaat uit een balklaag waartussen houten vloerdelen. Het geheel is geschilderd in de authentieke blauwe kleur. De gemetselde wanden zijn wit gestukt. De kozijnen zijn voorzien van inbraak stalen roosterwerk

Waardebepaling
De kelder verkeert in originele staat en is belegd met plavuizen.

Omschrijving interieur hals - kop van de schuur - voorraadkelder - 3

SCHUUR

voorraadkelder

stookhut

keuken

opkamer1

opkamer2

woonkamer

slaapkamer

badk

tuinkamer

Plattegrond voorhuis + hals: begane grond - woonkamer - opkamers – slaapkamer - keuken

woonkamer.
De woonkamer is gelegen aan de uiteinde van de middengang en is bereikbaar via een houten trapje bestaande uit drie treden.
De toegangsdeur bestaat uit een paneeldeur met een geprofileerde deuromlijsting. De vloer bestaat uit oude brede vloerdelen en het plafond uit een balklaag waartussen houten vloerdelen, opgedeeld in 7 velden. De stenen wanden zijn grijsgeel gestukt.
De Wandafwerking van de buitengevels bestaat uit gipsplaten, waar achter isolatie is aangebracht.. De 6-ruitsvensters zijn uitgevoerd met de authentieke omlijstingen, blinden en vensterbanken. Op de plaats van de verdwenen schouw is een houtkachel ingebouwd.

Waardebepaling
In de woonkamer zijn vele onderdelen en de afwerking bewaard gebleven in originele staat, waaronder (paneel)deuren en omlijstingen, kozijnen met authentieke omlijstingen, blinden en vensterbanken, vloerdelen en plafond.

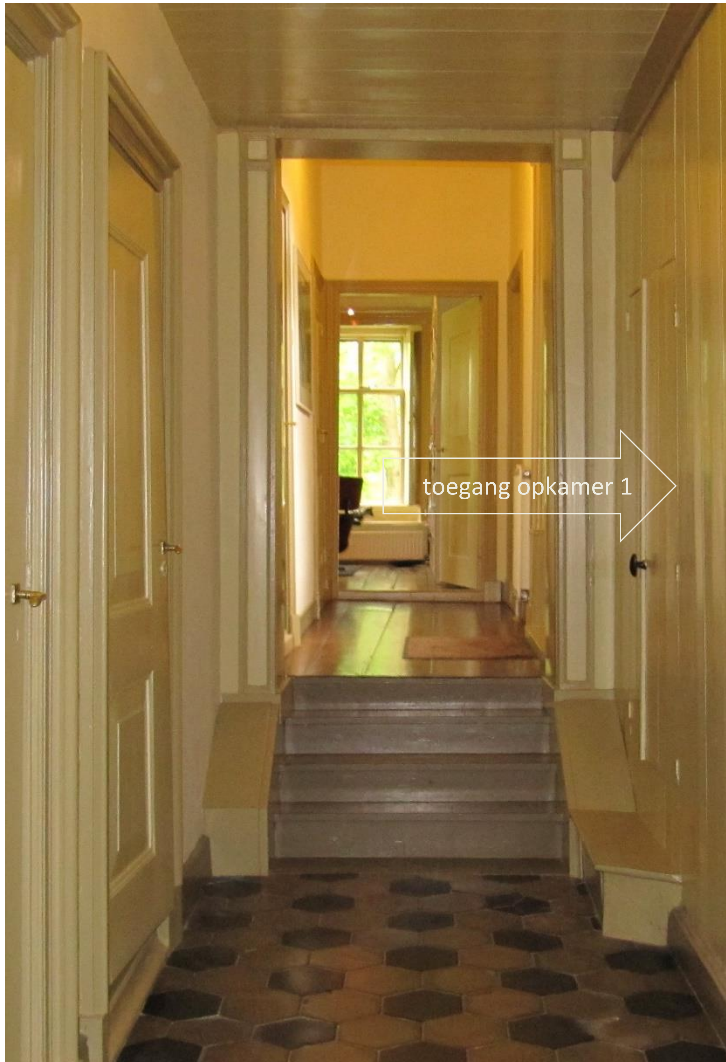
Omschrijving interieur voorhuis – woonkamer

Omschrijving interieur voorhuis - woonkamer

Omschrijving interieur voorhuis - woonkamer

opkamer 1
Opkamer 1 is bereikbaar via een deur in de wand in de middengang in het voorhuis.
De vloer bestaat uit oude brede vloerdelen en het plafond uit een balklaag waartussen houten vloerdelen. De stenen wanden zijn grijsgeel gestukt. Het vermoeden bestaat dat hier een kleine keuken was gesitueerd, waarvan alleen een afvoer is teruggevonden.

Waardebepaling
In de opkamer zijn vele onderdelen en de afwerking bewaard gebleven in originele staat, waaronder (paneel)deuren en omlijstingen, kozijnen met authentieke omlijstingen, oorspronkelijke blinden en vensterbanken.

Omschrijving interieur voorhuis - opkamer 1

slaapkamer.
Waar voorheen twee vertrekken lagen ligt nu de slaapkamer. De bestaande paneeldeuren geven toegang tot de slaapkamer en het nieuw aangebrachte toilet. De vloer bestaat uit oude brede vloerdelen en is bekleed met vloerbedekking. Het plafond bestaat uit een balklaag waartussen houten vloerdelen. De stenen wanden zijn grijsgeel gestukt. Wandafwerking van de buitengevels bestaat uit gesausde gipsplaten. De 6-ruitsvensters zijn uitgevoerd met de authentieke omlijstingen, blinden en vensterbanken.

Waardebepaling
In de slaapkamer zijn vele onderdelen en de afwerking bewaard gebleven in originele staat.

Omschrijving interieur voorhuis - hals. - slaapkamer

Keuken
De keuken is vanuit het voorhuis via de dwarsgang door een houtendeur bereikbaar. De vloer bestaat ten dele uit houten vloerdelen en grotendeels uit historische, decoratieve vloertegels. Het plafond bestaat uit een balklaag waartussen houten vloerdelen in twee velden. Aan de woonhuiszijde bestaat de wand uit een kastenwand.
Aan de keukengangzijde is een houtenschouw geplaatst. Met daarnaast een stort met authentieke waterpomp.
In de jaren negentig is de keuken aan de schuurzijde uitgebreid.

Waardebepaling
In het interieur zijn onder meer van belang: de omlijste toegangspaneeldeur, de houten vensterbanken met blinden, het balkenplafond, de houten schouw en stortbak met waterpomp.

Omschrijving interieur - hals - kop van de schuur: keuken

Omschrijving interieur - hals - kop van de schuur: keuken

Omschrijving interieur - hals - kop van de schuur: keuken

Omschrijving interieur - hals - kop van de schuur: keuken

De gangen: de middengang
De middengang is vanaf de Akkemaweg toegankelijk via de voordeur in de noordgevel. De vloer bestaat uit brede houten delen. De afwerking van de wanden van de gang bestaat aan een zijde uit een houtenbetimmering met paneeldeuren naar de opkamer en kelder. De andere zijde bestaat uit metselwerk afgewerkt met stukwerk, waarin de deuren naar de garderobe kast en de toegang naar de verdieping en twee toegangsdeuren naar het toilet en de slaapkamer.
Via een rondboog is de middengang verbonden met de dwarsgang Deze was voorheen voorzien van een tussendeur, die het personeel scheidde van de bewoners.
Deze deur is verplaats naar de opgang naar de verdieping.

Waarde bepaling
In het INTERIEUR zijn onder meer van belang: de gang met omlijste paneeldeuren en de keramische tegels op de vloer.
Alles verkeert in originele staat

Omschrijving interieur voorhuis: middengang.

De gangen: dwarsgang
De dwarsgang van de hals en kop van de boerderij is toegankelijk vanaf de zuidzijde via de voormalige hoofdtoegang van de Akkemaheert. Via een rond gemetselde muur geeft de gang toegang tot de keuken en de gang naar de stal.
Door de rondboog is de dwarsgang verbonden met de middengang.
De vloer van de dwarsgang bestaat uit keramische tegels en leidt naar de keuken De steenachtige wanden zijn afgewerkt met stucwerk.

Waarde bepaling
In het INTERIEUR zijn onder meer van belang: de gang met omlijste paneeldeuren en de keramische tegels op de vloer.
Alles verkeert in originele staat

Omschrijving interieur hals – kop boerderij: dwarsgang .

De gangen: de keukengang
De keukengang is vanuit de westzijde toegankelijk en loop door naar de schuur.
Aan weerszijden liggen de keuken en voorraadkelder, de voormalige merkverwerkingsruimten.
De vloer van de gang bestaat uit zwart geschilderd beton De wanden bestaan ten dele uit hout en uit steenachtige wanden, afgewerkt met stucwerk.
Het plafond bestaat uit houten delen

Waarde bepaling
In het interieur zijn onder meer van belang: de gang met de vlakke en paneeldeuren.
Alles verkeert in originele staat

Omschrijving interieur hals – kop boerderij: keukengang .

De stookhut - huidige situatie

architectonische waarden: exterieur en interieur stookhut

De stookhut

De stookhut ligt aan de noordzijde en heeft twee topgevels met daartussen een zadeldak belegd met rode Hollandse pannen. Het geheel is opgetrokken in metselwerk in een halfsteensverband. De westelijke topgevel is voorzien van een gemetselde schoorsteen.
In de oostgevel bevinden zich een opgeklampte deur en een 4-ruitsvenster.
In de noordgevel bevinden zich twee 4-ruitsvensters met rollaag

Waardebepaling
Het gehele stookhut verkeert in authentieke staat.

Bouwhistorie: architectonische waarden - stookhut.

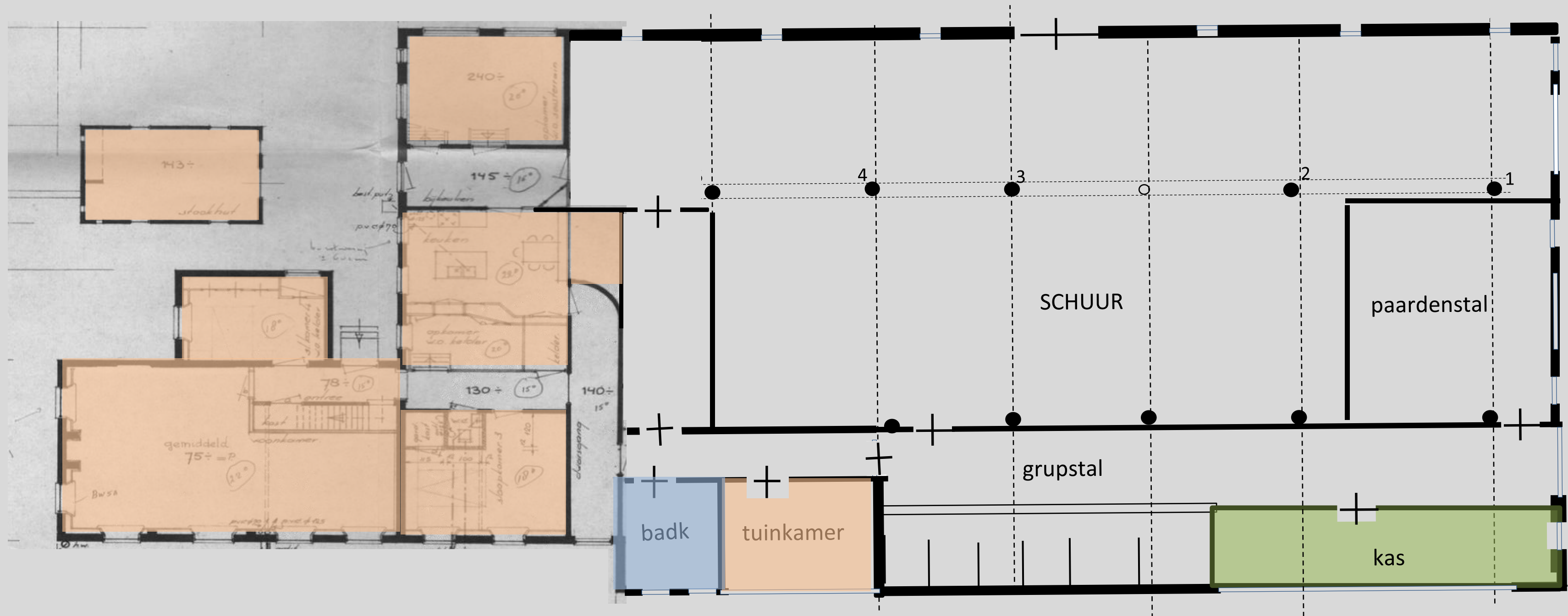
Bouwhistorie: architectonische waarden - stookhut.

Omschrijving interieur voorhuis - stookhut

De schuur + grupstal en paardenstal

architectonische waarden: interieur

Omschrijving interieur – schuur – begane grond – 1:200

Drie delen.
De schuur van de Akkemaheert is opgedeeld in drie beuken.

De grupstal

In de eerste zijbeuk, recht achter het woonhuis, stond het vee. Kenmerkend voor de kop-hals-rompboerderij was dat de koeien twee aan twee met hun kop naar de zijgevel stonden. In de grupstal is in de jaren negentig een inbouw orangerie gerealiseerd voor de winteropslag van potplanten uit de bloementuin.

De deel

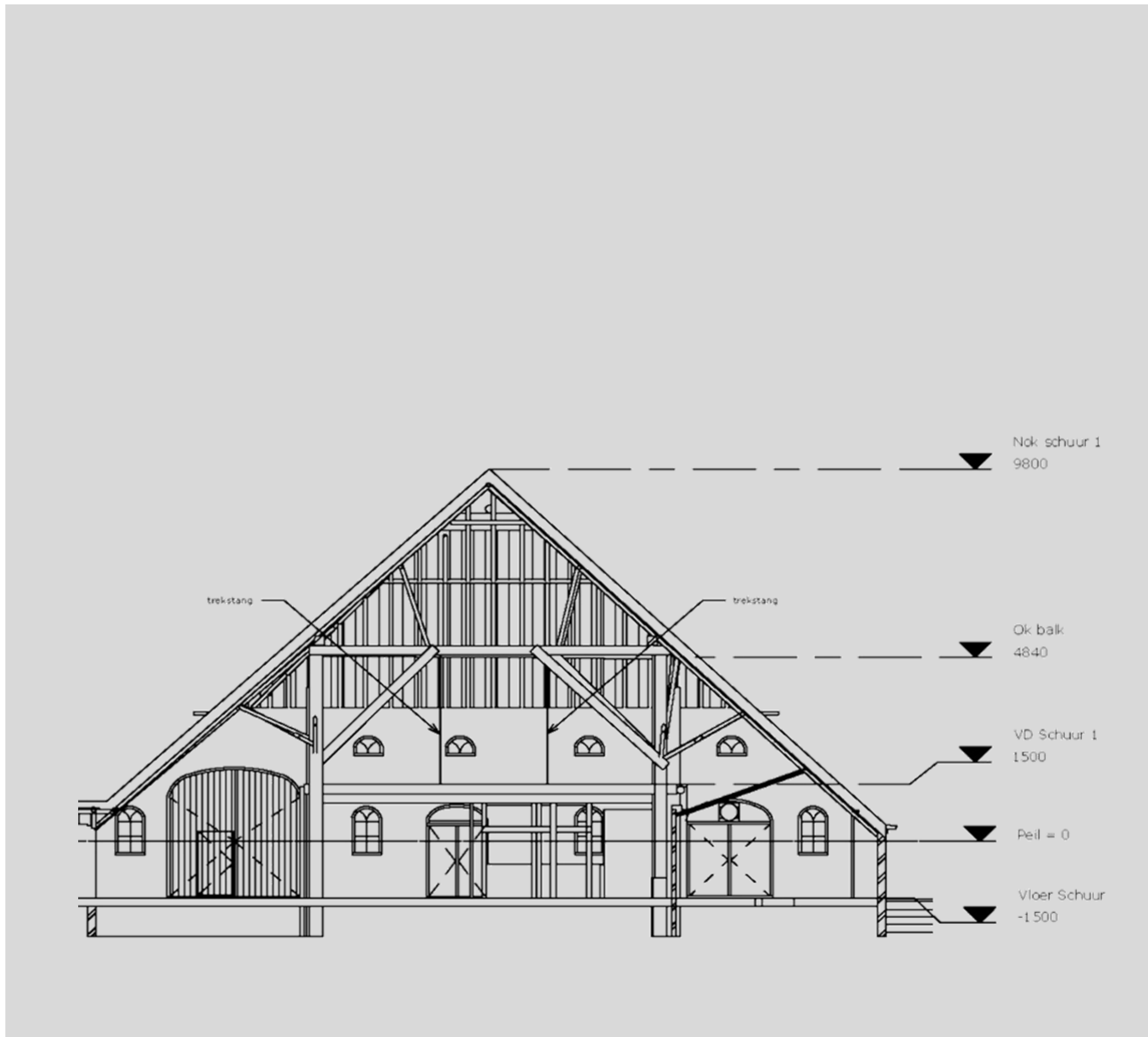
In de andere zijbeuk werd de oogst gelost en het graan gedorst.

Opslag

De middenbeuk was bestemd voor de oogst en de paardenstallen. Voor in de schuur (in de hals) lag naast de melkenkamer het karnhuis waar de kaaspers en de karninstallatie stonden. De karn werd in beweging gebracht door een karnmolen die gewoonlijk in de middenstijlruimte door een paard werd aangedreven. De begane grondvloer in de schuur is uitgevoerd in leem. De vloeren in de paardenstal en grupstal zijn uitgevoerd in beton en ten dele afgewerkt met gebakken steen.

Waardebepaling
Het gehele schuur, grupstal, paardenstal en de schuur met zijn gebinten en lemenvloer verkeert in authentieke staat.

Draagconstructie

De begane grondvloer in de schuur is uitgevoerd in leem. De vloeren in de paardenstal en grupstal zijn uitgevoerd in beton en ten dele afgewerkt met gebakken steen.
De hoofdschuur heeft acht dwarsgebinten met gebintbalken.
De gebinten worden gekoppeld door horizontale balken (gebintplaten). Voor de nodige stabiliteit zijn korbelen aangebracht en diverse schoren ter ondersteuning van de gordingen en gebintplaten.

Doorsnede – gebinten - schuur - deel paardenstal en grupstal - fase na 1976

Omschrijving interieur schuur - grupstal

Omschrijving interieur schuur - paardenstal

Omschrijving interieur schuur - deel + gebinten

De tuin

Moestuinen in Groningen

Stitswerd - Akkemaheert
Op een van de oudste wierden van Groningen ligt de achttiende-eeuwse Akkemaheert.
De windsingel beschermt de boerderij tegen de zeewind en biedt een microklimaat voor boomgaard, sier- en moestuin.
De elegante siertuin met slingerend pad en niveauverschillen biedt zicht op het agrarisch landschap van het Groninger Hogeland.
De boomgaard met appels, peren, pruimen en kwetsen profiteert van de vruchtbare wierdengrond.
De moestuin is ingericht als een formele tuin waar groenten en bloemen royaal en op kleur de bedden vullen.
Knisperende schelpenpaden en een kas met perziken maken het beeld compleet.

De tuin is op verzoek en op speciale dagen, waaronder de Open Monumentendag geopend.

Bron:
Open Moestuinengids. Een uitgave van Nederlandse Tuinenstichting.

311
100
99
243
242
brug
gracht
boomgaard
nieuwe bomen
toegang
Linde bomen
moestuin
kas
siertuin
169
boomgaard
oude bomen

De tuin is via een poortje in de oorspronkelijke tuinmuur toegankelijk - 2023.

De Akkemaheert – tuininrichting – moestuin + kas - 2023.

De Akkemaheert – tuininrichting – boomgaard – nieuwe aanplant - 2023.

Architectuurhistorische waarde

-

Als voorbeeld van een kop-hals-romp-boerderij in ambachtelijk-traditionele trant.

-

Vanwege de zorgvuldige detaillering en het kenmerkende materiaalgebruik.

-

Vanwege de esthetische kwaliteiten van het ontwerp.

-

Akkemaheert laat zien hoe in de tweede helft van de 19e eeuw werd gedacht over de bouw van boerderijen. Dit gaat zowel om de agrarische functie van het gebouw, als om de uitdrukking van de sociale status van de bewoners in het voorhuis. Dit is herkenbaar in het gebouwtype, een kop-hals-romp-boerderij alsmede het materiaalgebruik en de detaillering. Daarnaast heeft het gebouw mede vanwege het zorgvuldige ontwerp uitgevoerd in ambachtelijk-traditionele trant esthetische kwaliteiten (schoonheid).

Authenticiteit

-

Vanwege de mate van gaafheid van het exterieur en van het interieur van de boerderij.

-

Hoewel de boerderij op enkele onderdelen is gewijzigd zijn de hoofdvorm maar ook vele materialen en details goed gewaard gebleven.
De cultuur- en architectuurhistorische waarden, zoals hierboven beschreven,
zijn duidelijk herkenbaar en afleesbaar. Daarnaast is de agrarische setting nog duidelijk herkenbaar met het erf als groen eiland in een open landschap.